

2 NGHIÊN CỨU VỀ HỆ GIÁ TRỊ

NÂNG CAO VAI TRÒ CỦA SINH VIÊN TRONG VIỆC BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH TOÀN CẦU HÓA

THS. ĐÀO THU HÀ *

TÓM TẮT

Sinh viên Việt Nam có vai trò quan trọng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Việt Nam từ ngàn đời nay, đó là: truyền thống yêu nước, ý chí tự lực tự cường dân tộc; tinh thần đoàn kết dân tộc và cố kết cộng đồng; tinh thần hiếu học, cần cù và sáng tạo; tinh thần nhân nghĩa, thương người. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, sinh viên đã đạt những thành tựu cũng như còn có những hạn chế trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. Từ đó, đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hơn nữa vai trò của sinh viên trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc để phát triển kinh tế - xã hội và nâng cao vị thế của nước nhà trên thế giới.

Từ khóa: giá trị văn hóa truyền thống, nâng cao, sinh viên, toàn cầu hóa, vai trò.

Nhận bài: 1/3/2025; đưa vào quy trình biên tập 1/3/2025; duyệt đăng 25/4/2025

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sinh viên Việt Nam là nguồn lực quan trọng trong việc giữ gìn, bảo vệ và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Tại Đại hội sinh viên Việt Nam lần thứ hai ngày 7.5.1958, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi gắm niềm tin vào các thế hệ sinh viên: “Vây mong các cháu cũng làm người thanh niên anh hùng trong thời đại anh hùng” [13, tr. 613]. Bởi vậy, sinh viên Việt Nam là một trong những nhân tố quan trọng, quyết định thịnh, suy của quốc gia trong tương lai, đặc biệt trong thời kỳ toàn cầu hóa.

Toàn cầu hóa đã mang đến cho Việt Nam nhiều cơ hội thuận lợi cho sự giao lưu, hội nhập

văn hóa. Là chủ nhân tương lai của nước nhà, sinh viên Việt Nam trong thời kỳ mới đã có điều kiện tiếp cận với công nghệ, khoa học kỹ thuật hiện đại và và tri thức tiên tiến của thế giới. Bên cạnh những thuận lợi đó, toàn cầu hóa đã đặt ra nhiều thử thách lớn đối với việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống dân tộc Việt Nam. Một trong những thách thức mà toàn cầu hóa mang lại đó chính là sự phai nhạt, thậm chí xói mòn giá trị văn hóa truyền thống, “hòa nhập” dẫn đến “hòa tan” với sự phát triển của nhân loại. Nếu không có sự bảo tồn và phát huy, các giá trị văn hóa truyền thống được lưu truyền ngàn năm của Việt Nam có thể bị xói mòn, thế hệ tương lai

cũng dần đánh mất ý chí tự lực tự cường và cội nguồn dân tộc của mình.

Hiện nay, việc giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam trong sinh viên đang có nhiều chuyển biến tích cực nhưng cũng tồn tại không ít thách thức. Bên cạnh những hành động ý nghĩa, phát huy tinh thần tiên phong thì một bộ phận không nhỏ sinh viên chưa thực hiện được vai trò của mình đối với vấn đề giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. Bởi vậy, việc nâng cao vai trò của sinh viên trong bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống là vô cùng cấp thiết. Vậy cần phải làm gì để nâng cao hơn nữa vai trò của sinh viên đối với việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam? Đây không chỉ là trách nhiệm của riêng mỗi sinh viên mà còn là vấn đề có ý nghĩa sống còn đối với dân tộc, là nỗi trăn trở chung của toàn xã hội. Việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống không chỉ giúp Việt Nam bảo vệ những giá trị quý báu đã được xây dựng, bồi đắp từ nhiều thế hệ mà còn nâng cao vị thế của quốc gia trên trường quốc tế.

2. NỘI DUNG

2.1

Quan niệm về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống

Giá trị văn hóa truyền thống là những tinh hoa của dân tộc được bồi đắp và lưu truyền qua các thế hệ, thể hiện những nét đẹp của Việt Nam trong suốt những trang sử vàng. Để tìm hiểu về khái niệm này, cần phân tích các bộ phận cấu thành, bao gồm giá trị, văn hóa và truyền thống.

“Giá trị” là những thành tựu do con người sáng tạo ra, góp phần không nhỏ cho sự phát triển của đất nước và hạnh phúc cho mỗi người, đó là những mặt tích cực, gắn liền với những điều tốt đẹp, được biểu hiện dưới nhiều hình thức khác nhau trong đời sống kinh tế - xã hội. Giá trị bao gồm cả giá trị vật chất và giá trị tinh thần. Có thể thấy, sự phân chia thành giá trị vật chất và giá trị tinh thần chỉ mang ý nghĩa tương đối, hai nhóm này thường xuyên có mối quan

hệ biện chứng với nhau trong suốt chiều dài phát triển của đất nước.

Khái niệm “văn hóa” đã được nhiều học giả và nhà khoa học nghiên cứu, tìm hiểu và được tiếp cận từ nhiều góc nhìn khác nhau. Theo cách tiếp cận “giá trị”, có thể hiểu: “Văn hóa chính là tổng thể các giá trị vật chất, các giá trị tinh thần và bản thân sự phát triển của con người. Trong văn hóa, cả ba giá trị này đều tương tác và gắn bó với nhau” [10, tr. 15].

“Truyền thống” là sức mạnh tinh thần được lưu truyền từ thế hệ này qua thế hệ khác trong một dân tộc, theo sự phát triển của điều kiện kinh tế - xã hội. Theo thời gian, truyền thống không ngừng được bổ sung, hoàn thiện và phát triển để thích ứng với những thay đổi của xã hội. “Truyền thống là sức mạnh của tập quán xã hội được lưu truyền lại từ lịch sử. Nó tồn tại ở các lĩnh vực chế độ xã hội, tư tưởng, văn hóa, đạo đức. Truyền thống có tác động khống chế vô hình đến hành vi xã hội của con người. Truyền thống là biểu hiện tính kế thừa của lịch sử” [16, tr. 10]. Có những truyền thống đã trở nên lạc hậu, lỗi thời cần được điều chỉnh hoặc loại bỏ, trong khi những giá trị tốt đẹp vẫn cần được gìn giữ và phát huy để góp phần làm phong phú và phát triển văn hóa dân tộc.

Từ việc nghiên cứu các khái niệm về giá trị, văn hóa và truyền thống, chúng tôi nhận định rằng: Giá trị văn hóa truyền thống là tổng hòa những giá trị vật chất và tinh thần do cộng đồng sáng tạo, gìn giữ và lưu truyền qua các thế hệ. Những giá trị này không chỉ phản ánh bản sắc dân tộc mà còn đóng vai trò định hướng, điều chỉnh nhận thức và hành vi xã hội, góp phần thúc đẩy sự phát triển bền vững và tốt đẹp hơn.

Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống là quá trình giữ gìn, kế thừa và phát triển các giá trị văn hóa tốt đẹp được lưu truyền qua nhiều thế hệ của dân tộc. Bảo tồn và phát huy không tách biệt mà có mối quan hệ gắn bó, hỗ trợ với nhau, bảo tồn là nền tảng, gìn giữ, kế thừa những giá trị đã được thực tiễn khẳng định, còn phát huy là động lực giúp giá trị văn hóa tiếp tục lan tỏa, mở rộng, biến đổi, thích ứng và phát triển trong thời kỳ mới.

2.2

Vai trò của sinh viên trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam

Khái niệm "sinh viên" đã được nhiều nhà khoa học nghiên cứu. Theo tác giả Hoàng Phê trong cuốn Từ điển Tiếng Việt, sinh viên được định nghĩa là "người đang học tập tại các trường đại học, cao đẳng" [14, tr. 856].

Như vậy, sinh viên là những người đang theo học tại các cơ sở giáo dục bậc đại học, cao đẳng, có nhiệm vụ học tập, nghiên cứu khoa học, rèn luyện để khẳng định bản thân, đồng thời góp phần vào sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Có thể khẳng định rằng, sinh viên là lực lượng quan trọng trong quá trình phát triển của đất nước qua các thời kỳ lịch sử. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, sinh viên Việt Nam cũng chính là lực lượng xung kích trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, nâng cao và phát triển văn hóa Việt Nam sánh ngang với các cường quốc trên thế giới.

Thứ nhất, sinh viên là lực lượng nòng cốt trong việc bảo tồn và phát huy tinh thần yêu nước, ý thức tự cường dân tộc.

Sinh viên là độ tuổi sung sức nhất về thể chất và trí tuệ, tràn đầy nhiệt huyết đối với tương lai đất nước. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, sinh viên không chỉ tiếp cận với những tri thức tiên tiến mà còn là lực lượng nòng cốt trong việc kế thừa, gìn giữ và phát triển tinh thần yêu nước, ý thức tự lực tự cường. Ngày nay, tinh thần yêu nước được sinh viên bảo tồn và phát huy được thể hiện ở bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam, phản bác các luận điệu chống phá của các thế lực thù địch, bảo vệ lợi ích quốc gia. Cùng với đó, bảo tồn truyền thống yêu nước còn được sinh viên thể hiện qua việc giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, phát triển văn hóa nước nhà, nâng cao địa vị của Việt Nam trên thế giới.

Thứ hai, sinh viên là lực lượng tiên phong trong việc bảo tồn, kế thừa và phát huy truyền thống đoàn kết, ý thức cố kết cộng đồng, cần cù, hiếu học và sáng tạo của dân tộc.

Với sự năng động, sáng tạo và linh hoạt trước thời đại, sinh viên chính là những người kế thừa, bảo tồn, lan tỏa và phát triển những giá trị tinh hoa của dân tộc như truyền thống đoàn kết, ý thức cố kết cộng đồng, tinh thần cần cù, hiếu học và sáng tạo. Trong quá trình hội nhập văn hóa, sinh viên cần chọn lựa những giá trị phù hợp để kế thừa, phát huy, đồng thời loại bỏ những yếu tố tiêu cực, lạc hậu nhằm góp phần phát triển văn hóa nước nhà. Tinh thần đoàn kết, cố kết cộng đồng đã giúp dân tộc ta đánh tan mọi sự xâm lược của các cường quốc trên thế giới. Tinh thần cần cù, hiếu học và sáng tạo giúp nhân dân ta chăm chỉ, chịu khó học tập và lao động, phát triển kinh tế - xã hội cho nước nhà và tích cực tiếp thu những tinh hoa tri thức nhân loại. Có bảo tồn và phát huy được tinh thần đoàn kết, tính cần cù, hiếu học và sáng tạo, sinh viên mới có thể góp phần phát triển đất nước, từng bước ổn định chính trị, xã hội, xây dựng đất nước ngày một giàu đẹp, văn minh.

Thứ ba, sinh viên là lực lượng xung kích trong việc lan tỏa tinh thần nhân nghĩa, thương người của dân tộc.

Tư tưởng nhân nghĩa, thương người là giá trị cốt lõi, được hun đúc hàng ngàn năm trong lịch sử văn hóa Việt Nam. Với sự nhiệt tình và tinh thần trách nhiệm, sinh viên là những người xung kích trong việc kế thừa, lan tỏa tinh thần nhân đạo, yêu thương cộng đồng, đóng góp vào các phong trào thiện nguyện và chia sẻ với xã hội. Việc bảo tồn và phát huy tinh thần nhân nghĩa, thương người không chỉ giúp gắn kết con người trong một quốc gia mà còn cả với bạn bè quốc tế, từ đó giúp thế giới ngày càng tốt đẹp hơn.

Như vậy, sinh viên Việt Nam đóng vai trò quan trọng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. Với tinh thần yêu nước, sự sáng tạo, bản lĩnh và trí tuệ cao, sinh viên sẽ góp phần xây dựng nền văn hóa Việt Nam ổn định và phát triển.

2.3 Thực trạng thực hiện vai trò của sinh viên trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống ở Việt Nam hiện nay

2.3.1. Vai trò của sinh viên trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống ở Việt Nam hiện nay: những kết quả đã đạt được

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống không chỉ là trách nhiệm của toàn xã hội mà còn là sứ mệnh quan trọng của thế hệ trẻ, đặc biệt là sinh viên. Với tri thức, sự sáng tạo, năng động và tinh thần dám nghĩ dám làm, sinh viên Việt Nam đã và đang đóng góp tích cực vào việc bảo tồn và lan tỏa những giá trị văn hóa quý báu của dân tộc. Nhìn lại những trang sử vàng của dân tộc, có thể thấy sinh viên không chỉ tham gia vào các hoạt động bảo tồn, tôn vinh giá trị văn hóa truyền thống mà còn biết cách kết hợp với công nghệ tiên tiến, hiện đại để quảng bá và phát triển những giá trị văn hóa đó.

Thứ nhất, sinh viên đã khẳng định vai trò nòng cốt trong việc bảo tồn và phát huy tinh thần yêu nước, ý thức tự cường dân tộc, khẳng định nền tự chủ đích thực và phát triển bền vững của dân tộc ta.

Trong quá trình xây dựng và phát triển đất nước, truyền thống yêu nước luôn là giá trị cốt lõi, là sợi chỉ đỏ xuyên suốt những trang sử vàng của dân tộc giúp dân tộc ta vượt qua muôn vàn khó khăn. Ngày nay, trong thời kỳ mới, tinh thần ấy không chỉ được thể hiện qua những cuộc đấu tranh bảo vệ độc lập dân tộc mà còn được sinh viên phát huy bằng nhiều hành động thiết thực, từ học tập, nghiên cứu khoa học đến hoạt động vì cộng đồng.

Trước hết, sinh viên thể hiện truyền thống yêu nước qua ý thức bảo vệ chủ quyền quốc gia dân tộc. Trong bối cảnh tranh chấp Biển Đông và các thách thức về chủ quyền quốc gia, sinh viên Việt Nam đã chủ động và nhiệt tình tham gia các phong trào “Vì các chiến sĩ nơi biên giới, hải đảo”, “Vì Trường Sa thân yêu”, “Vì người bạn từng quân”, “Đoàn kết ba lực lượng”, “Kết nghĩa quân dân”, v.v. hướng về an ninh đất nước, biển đảo, đấu tranh với

những luận điệu sai trái của các thế lực thù địch. Đúng như lời Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Từ xưa đến nay, mỗi khi Tổ quốc bị xâm lăng, thì tinh thần ấy lại sôi nổi, nó kết thành một làn sóng vô cùng mạnh mẽ, to lớn, nó lướt qua mọi sự nguy hiểm, khó khăn, nó nhấn chìm tất cả lũ bán nước và lũ cướp nước” [12, tr. 171]. Thông qua các hoạt động này, sinh viên không chỉ thể hiện vai trò của thế hệ trẻ đối với quốc gia mà còn góp phần giữ vững nền độc lập, tự chủ, ý chí tự cường của dân tộc.

Truyền thống yêu nước còn được thể hiện qua việc sinh viên đã nỗ lực học tập, nghiên cứu khoa học, tiếp thu tri thức tiến bộ của nhân loại để góp phần vào sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa của đất nước, xây dựng chủ nghĩa xã hội. Bên cạnh đó, sinh viên còn thể hiện tích cực bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống dân tộc, lan tỏa những giá trị văn hóa dân tộc trên khắp đất nước và quảng bá với bạn bè thế giới, từ đó góp phần phát triển văn hóa nước nhà, đây cũng chính là một minh chứng quan trọng của truyền thống yêu nước. Qua các hoạt động như tham gia, lan tỏa lễ hội truyền thống, biểu diễn nghệ thuật dân gian, tín ngưỡng dân tộc, quảng bá văn hóa Việt Nam ra thế giới, sinh viên đã góp phần bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa dân tộc.

Như vậy, sinh viên ngày nay không chỉ là những người tiếp nối truyền thống yêu nước, ý thức tự cường dân tộc - ngọn lửa rực cháy trong mỗi người Việt Nam mà còn đóng vai trò quan trọng trong việc phát huy và truyền bá tinh thần ấy trong thời đại mới, đóng góp tích cực vào sự nghiệp phát triển của đất nước Việt Nam.

Thứ hai, sinh viên đã phát huy mạnh mẽ truyền thống đoàn kết, ý thức cố kết cộng đồng, tinh thần cần cù, hiếu học và sáng tạo của dân tộc, góp phần kế thừa và lan tỏa những giá trị truyền thống tốt đẹp trong bối cảnh toàn cầu hóa.

Một trong những giá trị quý báu mà sinh viên Việt Nam luôn bảo tồn và phát huy là truyền thống đoàn kết, ý thức cố kết cộng đồng. Đây là yếu tố tạo nên sức mạnh cốt lõi của dân tộc, góp phần quan trọng trong công cuộc bảo vệ sự hòa bình, độc lập của tổ quốc cũng như trong sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội hội nay. Bằng sự nhiệt huyết và tinh thần đoàn kết, sinh viên sẵn sàng sẻ chia với cộng đồng, biết tôn trọng lợi ích của các thành viên trong tập thể, có tinh thần cầu thị, tiếp thu ý kiến góp ý, phê bình, làm việc nhóm hiệu quả, có sự hỗ trợ rất nhiệt tình đối với các thành viên của nhóm trong các bài thảo luận hay nghiên cứu khoa học, v.v. Chính nhờ tinh thần đoàn kết, cố kết cộng đồng đã tạo nên tính hiệu quả cao trong học tập và nghiên cứu khoa học của sinh viên, phát triển kinh tế - xã hội đất nước, sự cố kết cộng đồng vững bền, các thế lực thù địch khó có thể thực hiện âm mưu chống phá, chia rẽ khối đại đoàn kết dân tộc.

Cùng với đó, đức tính cần cù, hiếu học, sáng tạo cũng được sinh viên Việt Nam bảo tồn, kế thừa và lan tỏa mạnh mẽ. Trong thời đại hiện nay, tri thức và những thành tựu khoa học, kỹ thuật và công nghệ là những yếu tố cốt lõi quyết định sự hùng mạnh của một đất nước. Với tư cách là thế hệ trí thức trẻ, sinh viên đã không ngừng nỗ lực trong việc tiếp thu tri thức mới, nghiên cứu, đổi mới linh hoạt, sáng tạo, góp phần không nhỏ trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa của đất nước. Việc sinh viên tích cực tham gia các đề tài nghiên cứu khoa học, Olympic Cơ học, Olympic Tin học quốc gia và quốc tế, phong trào Startup, các cuộc thi sáng tạo, v.v. không chỉ giúp tiếp thu tri thức, trau dồi bản lĩnh dám nghĩ dám làm mà còn góp phần phát triển đất nước ổn định và bền vững.

Như vậy, sinh viên đã đóng góp tích cực vào việc kế thừa, bảo tồn và phát huy truyền thống đoàn kết, cố kết cộng đồng, cần cù, hiếu học và sáng tạo của dân tộc, góp phần bảo vệ vững chắc chủ quyền quốc gia, phát triển đất nước, nâng cao địa vị của quốc gia trên thế giới.

Thứ ba, sinh viên Việt Nam đã và đang đóng vai trò xung kích trong việc bảo tồn và

phát huy truyền thống nhân nghĩa, thương người - một trong những giá trị cốt lõi của dân tộc.

Đã là người Việt Nam thì luôn khắc ghi tinh thần “Thương người như thể thương thân”, “Một con ngựa đau cả tàu bỏ cỏ” và đây đã trở thành kim chỉ nam trong ứng xử và lối sống. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, sinh viên Việt Nam vẫn giữ vững truyền thống đó, thậm chí còn bổ sung và phát triển bằng những hành động đầy tính nhân văn cao cả. Sinh viên đã thể hiện tinh thần tương thân tương ái qua các phong trào từ thiện, các hoạt động như “Mùa hè xanh”, “Uống nước nhớ nguồn”, “Nói vòng tay lớn”, “Sinh viên tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng”, “Tuổi trẻ chung tay xây dựng nông thôn mới”, “Ngày Chủ nhật xanh”, “Áo lụa tặng bà”, “Hiến máu nhân đạo”, “Gây quỹ vì người nghèo”, “Vòng tay nhân ái”, “Thanh niên tình nguyện phát triển nông thôn”, “Tuổi trẻ tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng”; “Tuổi trẻ làm theo lời Bác, sống đẹp, sống có ích”, “Tuổi trẻ xung kích bảo vệ Tổ quốc, vì bình yên cuộc sống”, “Vi đàn em thân yêu”, v.v. Các phong trào, chiến dịch này đã thể hiện tấm lòng nhân đạo, lương thiện, giúp đỡ, sẻ chia của thế hệ sinh viên với những hoàn cảnh khó khăn, bên cạnh đó đã góp phần nâng cao trách nhiệm, tinh thần, bản lĩnh của thế hệ trẻ. Những hình ảnh các bạn sinh viên trẻ tuổi, năng động, không ngại khó khăn, vất vả làm đường, dựng cầu, thu gom rác thải, tái chế vật liệu, giữ gìn vệ sinh môi trường, tổ chức các lớp học miễn phí cho trẻ em nghèo, giúp dân khắc phục hậu quả thiên tai, v.v. là những minh chứng tiêu biểu cho tinh thần nhân nghĩa của thế hệ trẻ.

Tinh thần nhân nghĩa của sinh viên còn được thể hiện khi họ xung phong ra tuyến đầu trong đại dịch COVID-19, hàng ngàn sinh viên đã không ngại nguy hiểm, khó khăn, tham gia lực lượng hỗ trợ tuyến đầu. Những hành động ấy không chỉ thể hiện tấm lòng nhân nghĩa, sẻ chia của thế hệ trẻ mà còn minh chứng được truyền thống nhân nghĩa vẫn luôn là giá trị cao cả được hun đúc nghìn năm trong quá trình phát triển của đất nước.

Nhìn chung, sinh viên Việt Nam ngày nay đã và đang bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Việt Nam, điều này đã góp phần không nhỏ trong việc phát triển văn hóa đất nước, thể hiện bản lĩnh và trách nhiệm của sinh viên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ chủ nghĩa xã hội.

2.3.2. Vai trò của sinh viên đối với việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống ở Việt Nam hiện nay: những mặt còn hạn chế

Thứ nhất, sinh viên chưa thực hiện triệt để việc sàng lọc, loại bỏ những yếu tố văn hóa lạc hậu, lỗi thời, không phù hợp, trong khi đó những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp lại có nguy cơ bị mai một, xói mòn theo thời gian

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, sinh viên có cơ hội tiếp cận với nhiều tư tưởng khác nhau, tuy nhiên, không phải lúc nào họ cũng có sự lựa chọn cẩn thận giữa yếu tố mới và yếu tố truyền thống. Một bộ phận sinh viên vẫn còn tồn tại trong nhận thức một vài phong tục, tập quán, tư tưởng đã lỗi thời, không còn phù hợp với thời đại như trọng nam khinh nữ, mê tín dị đoan, “Một người làm quan cả họ được nhờ”, “Một bồ cái lý không bằng một tí cái tình”, “Phép vua thua lệ làng”, v.v. Trong khi đó, những giá trị truyền thống cốt lõi như truyền thống yêu nước, cần cù, hiếu học, tôn sư trọng đạo, ý thức cộng đồng lại dần bị xem nhẹ. Điều này cho thấy một số giá trị văn hóa truyền thống đang dần bị phai nhạt do sự thay đổi trong nhận thức của thế hệ trẻ. “Không ít trường hợp vì đồng tiền và danh vị mà chà đạp lên tình nghĩa gia đình, quan hệ thầy trò, đồng chí đồng nghiệp” [2, tr. 46].

Những vấn đề trên đang là những điều trăn trở cho các cơ quan Đảng, Nhà nước, nhà trường, gia đình và xã hội. Khắc phục tình trạng đó, tại Đại hội lần thứ X, Đảng ta đã yêu cầu ngành Giáo dục - Đào tạo cần: “Coi trọng, bồi dưỡng cho học sinh, sinh viên khát vọng mãnh liệt xây dựng đất nước giàu mạnh, gắn liền lập nghiệp bản thân với tương lai của cộng đồng, của dân tộc, trau dồi cho học sinh, sinh viên bản lĩnh, phẩm chất và lối sống của thế hệ trẻ Việt Nam hiện đại” [5, tr. 207].

Thứ hai, trong quá trình toàn cầu hóa, sinh viên có nguy cơ tiếp thu những lối sống, tư tưởng không phù hợp với truyền thống dân tộc, dẫn đến thách thức trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam

Trong bối cảnh toàn cầu, một số sinh viên chạy theo lối sống thực dụng, thờ ơ trước xã hội, đề cao chủ nghĩa cá nhân, lối sống ích kỷ, thậm chí sa vào các tệ nạn xã hội, v.v. Những biểu hiện này đi ngược lại với truyền thống của dân tộc Việt Nam. Trong xã hội “vẫn còn không ít các sản phẩm văn hóa, hoạt động văn hóa lai căng, thấp kém, thậm chí độc hại” đẩy thanh niên đến chỗ có hành vi thiếu văn hóa, phản đạo đức thậm chí vi phạm pháp luật [1, tr. 78 - 79]. Đây là điều mà Đảng ta đã từng cảnh báo: “Tệ sùng bái nước ngoài, coi thường những giá trị văn hóa dân tộc, chạy theo lối sống thực dụng, cá nhân vị kỷ đang gây hại đến thuần phong mỹ tục của dân tộc” [3, 46]. Lối sống thực dụng, coi trọng vật chất chính là nguồn gốc dẫn tới “tình trạng, tham nhũng, suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống ở một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên là rất nghiêm trọng”, “kỷ cương phép nước trong nhiều việc, nhiều lúc chưa nghiêm” [4, tr. 76]. Điều này cho thấy sinh viên cần có bản lĩnh vững vàng, trí tuệ trong quá trình toàn cầu hóa, biết chọn lọc tinh hoa văn hóa thế giới nhưng không đánh mất giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc mình.

Tóm lại, sinh viên Việt Nam cần nhận thức rõ vai trò và trách nhiệm của mình trong việc bảo tồn, kế thừa và phát huy giá trị văn hóa truyền thống. Trong thời kỳ toàn cầu hóa, sinh viên cần tiếp thu có chọn lọc, vừa tiếp thu tinh hoa thế giới, vừa bảo tồn và phát triển được nền văn hóa nước nhà.

Một số giải pháp nhằm nâng cao vai trò của sinh viên đối với việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống ở Việt Nam hiện nay

Để nâng cao vai trò của sinh viên trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống, cần thực hiện đồng bộ các giải pháp, trong đó:

Thứ nhất, đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục nhằm nâng cao nhận thức cho sinh viên về vai trò xung kích của mình trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống.

Trong bối cảnh toàn cầu, để phát triển nền văn hóa dân tộc thì Việt Nam cần phát triển nền giáo dục đất nước, từ đó nâng cao hơn nữa ý chí xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, niềm tự hào dân tộc cho thế hệ sinh viên - những chủ nhân tương lai của nước nhà. Đảng và Nhà nước cần khuyến khích sinh viên tham gia, sáng tạo, linh hoạt phát huy năng lực của mình trong lĩnh vực văn hóa và định hướng những giá trị chân - thiện - mỹ, góp phần hoàn thiện nhân cách cho sinh viên. Thông qua các hoạt động đó, sinh viên sẽ được trang bị đầy đủ kiến thức, bản lĩnh, trách nhiệm, từ đó chủ động bảo tồn, phát triển văn hóa dân tộc trong thời kỳ mới.

Hai là, Đảng và Nhà nước cần phát triển kinh tế song song với phát triển văn hóa, giải quyết hài hòa mối quan hệ giữa hoạt động kinh tế và hoạt động văn hóa, thực hiện đầu tư phát triển văn hóa

Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng khẳng định: “Tiếp tục nắm vững và xử lý tốt các quan hệ lớn: ... giữa tăng trưởng kinh tế và phát triển văn hóa” [9, tr. 333]. Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng cũng xác định một trong 6 nhiệm vụ trọng tâm là: “Khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc; phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, hội nhập quốc tế; có chính sách cụ thể phát triển văn hóa đồng bào dân tộc thiểu số; thực hiện tốt chính sách xã hội, bảo đảm an ninh xã hội, an ninh con người, tạo chuyển biến

mạnh mẽ trong quản lý phát triển xã hội, thực hiện tiến bộ, công bằng xã hội, nâng cao chất lượng cuộc sống và chỉ số hạnh phúc của con người Việt Nam” [8, tr. 202]. Một trong các giải pháp hiệu quả để nâng cao vai trò của sinh viên trong việc bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam là tăng cường đầu tư cho văn hóa, phát triển nền công nghiệp văn hóa Việt Nam. Cùng với đó, Đảng và Nhà nước cũng cần chú trọng đầu tư hơn nữa đến văn hóa doanh nghiệp, văn hóa doanh nhân với những chuẩn mực hợp lý và phù hợp trong thời đại mới.

Ba là, Nhà nước cần xây dựng một hành lang pháp lý vững chắc, tăng cường giáo dục pháp luật.

Pháp luật đóng vai trò quan trọng trong việc điều chỉnh và định hướng hành vi của con người, hướng con người tới các giá trị chân - thiện - mỹ, từ đó góp phần xây dựng một xã hội phát triển và văn minh. Nhằm phát huy tốt nhất việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống, Nhà nước cần đẩy mạnh công tác giáo dục ý thức pháp luật cho người dân, đặc biệt, cho thế hệ sinh viên. Bên cạnh đó, Nhà nước đã ban hành Luật Di sản văn hóa cùng với các chính sách đầu tư, hỗ trợ để sinh viên có thể bảo tồn và phát huy những giá trị tốt đẹp của văn hóa dân tộc. Bên cạnh đó, các cơ quan chức năng cần tích cực tổ chức, tư vấn về các vấn đề liên quan đến bảo tồn và phát huy văn hóa truyền thống. Đồng thời, cần xử lý nghiêm các hành vi vi phạm thuần phong mỹ tục, làm tổn hại đến giá trị văn hóa Việt Nam. Có như vậy, việc bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc mới được thực hiện một cách bài bản, hiệu quả, góp phần giữ gìn hồn cốt dân tộc trong dòng chảy phát triển của thời đại.

Bốn là, đẩy mạnh quảng bá những giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam ra thế giới, góp phần làm phong phú giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc, nâng cao vị thế Việt Nam trên trường quốc tế

Để đạt được điều này, Nhà nước, các cơ quan chức năng và sinh viên Việt Nam cần xây dựng chiến lược quảng bá hiệu quả, đưa hình ảnh đất nước đến gần hơn các bạn bè năm châu qua việc tham gia, sáng tạo trong phim ảnh, lễ hội, du lịch, ẩm thực, kiến trúc, âm nhạc, nghệ thuật dân gian, tín ngưỡng truyền thống, v.v. Đây không chỉ là cách giới thiệu văn hóa Việt Nam với thế giới mà còn khơi dậy niềm tự hào dân tộc trong mỗi người dân. Với sự hỗ trợ của công nghệ hiện đại, Nhà nước và nhân dân cần chú trọng xây dựng đất nước Việt Nam

với những giá trị truyền thống vừa đặc sắc vừa phong phú, mang đậm dấu ấn riêng để thu hút sự quan tâm của bạn bè quốc tế, từ đó góp phần phát triển văn hóa nước nhà trên thế giới.

Nhìn chung, những giải pháp trên mang tính định hướng, giúp bảo tồn, kế thừa và phát huy giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam. Từ đó, chúng ta có thể nâng cao vai trò của sinh viên trong việc xây dựng một nền văn hóa đa dạng, phong phú, giàu bản sắc, góp phần nâng cao địa vị nước nhà trên thế giới.

3. KẾT LUẬN

Tóm lại, sinh viên Việt Nam có trách nhiệm quan trọng trong việc kế thừa, bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc, như truyền thống yêu nước, tinh thần đoàn kết dân tộc, cố kết cộng đồng, hiếu học, cần cù, sáng tạo và truyền thống nhân nghĩa, yêu thương con người. Đó là những giá trị được hun đúc hàng ngàn năm trong lịch sử dân tộc. Trong quá trình hội nhập và toàn cầu hóa, những giá trị truyền thống này cần được sinh viên bảo tồn và phát triển hơn cho phù hợp bối cảnh hiện nay. Lòng yêu nước, tinh thần đoàn kết, hiếu học, cần cù, sáng tạo và lòng nhân ái không chỉ là di sản quý báu được hun đúc qua hàng ngàn năm lịch sử mà còn là nền tảng để đất nước phát triển trong thời đại mới. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, việc bảo tồn những giá trị truyền thống không có nghĩa là giữ nguyên chúng một cách cứng nhắc, mà đòi hỏi sự thích ứng linh hoạt để phù hợp với yêu cầu của thời đại. Sinh viên cần vận dụng những giá trị này vào thực tiễn, kết hợp giữa truyền thống và hiện đại để góp phần xây dựng một xã hội phát triển bền vững, có bản sắc riêng, đồng thời nâng cao vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế. Việc phát huy truyền thống trong điều kiện mới đòi hỏi sinh viên phải có nhận thức sâu sắc, tinh thần trách nhiệm cao và không ngừng nỗ lực học tập, sáng tạo. Chỉ khi mỗi cá nhân ý thức được vai trò của mình, những giá trị văn hóa truyền thống mới thực sự được lan tỏa, trở thành động lực thúc đẩy sự phát triển của đất nước trong thời đại mới.

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

1. Ban Tư tưởng - Văn hóa Trung ương, Vụ tuyên truyền và Hợp tác quốc tế (2004): *Những vấn đề lớn của thế giới và quá trình hội nhập, phát triển của nước ta*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (1996): *Văn kiện Hội nghị lần thứ V Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (1996): *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VIII*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2001): *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội
5. Đảng Cộng sản Việt Nam (2006): *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội
6. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011): *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội
7. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016): *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội
8. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021): *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội
9. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021): *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập II*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội
10. Đỗ Huy (2005): *Văn hóa và phát triển*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội
11. Hồ Chí Minh (1995): *Toàn tập, tập 4*, Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội
12. Hồ Chí Minh (2009): *Toàn tập, tập 6*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
13. Hồ Chí Minh (1995): *Toàn tập, tập 22*, Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội
14. Hoàng Phê (chủ biên) (2006): *Từ điển Tiếng Việt, Viện Ngôn ngữ học*, NXB Hồng Đức, Hà Nội
15. Nghị quyết Trung ương 7 (khóa X): *Về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa*, Số 25-NQ/TW, ngày 25 - 7 - 2008.
16. Phan Huy Lê, Vũ Minh Giang (chủ biên) (1996): *Các giá trị truyền thống và con người Việt Nam hiện nay*, tập 2, NXB. Hà Nội

